

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2023-2024

7 FEBRUARI 2024

Verslag van het Administratief Arrondissement Brussel-Hoofdstad over het jaar 2022: uiteenzetting door de heer Jozef Ostyn, vice-gouverneur

SAMENVATTEND VERSLAG

uitgebracht namens de Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers gekozen in het Brussels hoofdstedelijk gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement door de heer Mathias Vanden Borre (VGC) en de heer Stijn Bex (Vlaams Parlement)

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

VGC: mevrouw Els Rochette, voorzitter, de heer Mathias Vanden Borre, mevrouw Bianca Debaets

Vlaams Parlement: mevrouw Mercedes Van Volcem, de heer Stijn Bex, de heer Jan Laeremans, mevrouw Hannelore Goeman

De Samenwerkingscommissie met de Vlaamse volksvertegenwoordigers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn van het Vlaams Parlement hadden op 7 februari 2023 een gezamenlijke vergadering met de heer Jozef Ostyn, vice-gouverneur, over het “Verslag van het Administratief Arrondissement Brussel-Hoofdstad over het jaar 2022”

De heren Mathias Vanden Borre en Stijn Bex worden aangeduid als verslaggever.

1. Toelichting door de heer Jozef Ostyn, vice-gouverneur

De heer Jozef Ostyn, vice-gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad, stelt dat de heel gebrekkige toepassing van de bestuurstaalwetgeving in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad een belangrijk probleem blijft waarmee vele burgers dagelijks en in diverse omstandigheden geconfronteerd worden. De problematiek is niet nieuw. Diverse instanties leveren inspanningen om er iets aan te doen, maar niettemin stelt men vast dat de situatie op het terrein veeleer verslechtert dan verbetert. Dat is eigenlijk al meteen de conclusie van het jaarverslag, aldus de spreker. Maar hij vindt het nuttig om eerst uit te leggen hoe het toezicht waarmee hij belast is, geregeld is en welke bepalingen van de Bestuurstaalwet daarbij getoetst worden.

De heer Jozef Ostyn geeft aan dat het toezicht van zijn diensten beperkt is tot de beslissingen van de Brusselse gemeente- en OCMW-besturen die betrekking hebben op de aanwerving, toelating tot de stage, benoeming of bevordering van hun personeel. Hij oefent geen toezicht uit op de personeelsbeslissingen van andere overheden of instellingen. Ook de personeelsbeslissingen van de Brusselse lokale politiezones en de openbare ziekenhuizen vallen niet onder zijn toezicht. Die instellingen vallen uiteraard wel onder de relevante bepalingen van de Bestuurstaalwet.

Voor de lokale besturen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad verloopt het toezicht als volgt. Zij moeten al hun personeelsbeslissingen voorleggen aan de dienst van de vice-gouverneur, die ze toetst op hun conformiteit met de Bestuurstaalwet. Als een beslissing niet conform de wet is, moet de vice-gouverneur die schorsen. In geval van schorsing kan het lokale bestuur de beslissing intrekken, wat heel zelden gebeurt, of herbevestigen. In dat laatste geval komt het aan de hogere voogdijoverheid toe om de herbevestigde beslissing te vernietigen, binnen een bepaalde termijn van veertig dagen. Voor de gemeentebesturen is die hogere voogdijoverheid de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, voor de OCMW's het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Bij gebrek aan een beslissing door de hogere voogdijoverheid binnen de termijn wordt de schorsing van de vice-gouverneur opgeheven. In de praktijk volgde er in de meeste gevallen geen beslissing van de hogere voogdijoverheid.

Het is echter niet zo dat als de voogdijoverheid een beslissing die in strijd is met de wet, niet vernietigt, die beslissing plotseling wettig wordt. Het blijft een onwettige beslissing, die aangevochten kan worden, bijvoorbeeld bij de Raad van State, weliswaar enkel door iemand die een persoonlijk belang kan aantonen. Dat gebeurt dan ook uiterst zelden. Wanneer het wel gebeurt, volgt de Raad van State altijd de schorsing en spreekt de vernietiging uit.

De spreker verduidelijkt de bepalingen van de Bestuursstaalwet voor de Brusselse lokale besturen. Voor die lokale besturen geldt de individuele tweetaligheid van het personeel. De personeelsleden moeten bij hun aanwerving beschikken over een taalbrevet dat hun kennis van de andere bestuurstaal dan die van hun eigen taalgroep aantoont. Het niveau van de kennis is afhankelijk van de aard van de functie. In de meeste gevallen is dat elementaire kennis. Of er ook mondelinge kennis vereist is, hangt af van de vraag of het personeelslid in contact komt met het publiek.

Er zijn twee uitzonderingen op de individuele tweetaligheidsvereiste: enerzijds voor vak- en werkliedenpersoneel dat niet in contact komt met het publiek, en anderzijds voor personeel van instellingen waarvan de werking zich uitsluitend tot één taalgroep richt, bijvoorbeeld gemeentelijke scholen, bibliotheken en culturele instellingen.

De wet bepaalt ook dat de leidinggevende functies in de administraties in gelijke mate bezet moeten worden door personeelsleden van beide taalgroepen. Op het geheel van het personeelsbestand is er een minimumvertegenwoordiging van elke taalgroep voorzien van minstens 25 %.

De Bestuursstaalwet geeft de vice-gouverneur ook de taak om bemiddelend op te treden bij klachten van burgers over inbreuken op de bestuurstaalwetgeving. Hij kan enkel bemiddelend optreden, niet dwingend. Die bemiddelingsbevoegdheid geldt wel ten aanzien van alle overheden en overheidsdiensten en -bedrijven die onderworpen zijn aan de Bestuursstaalwet, voor zover ze actief zijn in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Uiteraard kunnen burgers met hun klachten ook terecht bij de interne klachtendienst van de betrokken instelling of bij de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

De vice-gouverneur stelt elk jaar samen met zijn medewerkers een verslag op dat in detail weergeeft wat hij bij de uitoefening van zijn toezicht vaststelt en dat alle relevante cijfergegevens bevat. Hij bezorgt dat elk jaar aan de relevante ministers, die ook een rol hebben in het toezicht, aan het Brussels Hoofdstedelijk Parlement en aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Het wordt ook gepubliceerd op de website van zijn dienst en is daar vrij te consulteren. Het laatste beschikbare jaarverslag behandelt het jaar 2022. Op het moment van de huidige vergadering, in februari 2024, ontvangt de vice-gouverneur nog beslissingen van lokale besturen uit 2023. Dat jaar is dus nog niet volledig afgesloten, maar hij zal later ook een verslag over dat jaar opmaken en publiceren. Hij wil niet alle details uit het jaarverslag van 2022 overlopen, maar zich focussen op vijf hoofdthema's en op de evolutie over de laatste tien jaar.

Elk toezicht staat of valt met het nakomen van de verplichting om alle relevante beslissingen voor te leggen. In 2022 ontving de vice-gouverneur van alle Brusselse gemeente- en OCMW-besturen samen 3.736 personeelsbeslissingen waarbij een taalbrevet vereist was. In de statistieken houdt hij geen rekening met de beslissingen waarbij geen taalbrevet vereist is, maar die hij ook ontvangt. Het aantal van 3.736 was een nieuw record sinds het begin van de jaarlijkse verslagen in 1995.

In het verleden was er vaak een probleem om van alle lokale besturen de beslissingen doorgestuurd te krijgen. Zijn voorganger en hijzelf hebben zich daar hard voor ingezet. In 2013 ontving zijn dienst voor het eerst sinds zijn ontstaan beslissingen van alle Brusselse

gemeente- en OCMW-besturen. Ook in 2014 was dat het geval, maar in de loop van 2015 waren er opnieuw problemen met OCMW-besturen die hun beslissingen niet meer doorstuurden. Dankzij herhaaldelijk aandringen, en in enkele gevallen ook na een interventie van de toenmalige bevoegde leden van het Verenigd College van de GGC, konden de problemen met bijna alle OCMW-besturen, op één na, in de loop van de vorige legislatuur worden opgelost. In 2020 waren er opnieuw een paar problemen, maar die werden snel opgelost. Het toont wel aan dat daarvoor blijvende aandacht vereist is. Enkel de hogere voogdijoverheid kan dwingend optreden ten aanzien van lokale besturen die in gebreke blijven, wat op het moment van de vergadering nog het geval is voor één OCMW-bestuur. Overigens glippen beslissingen of documenten ook soms door onachtzaamheden door de mazen van het net. In de laatste jaren werd er wel met meer lokale administraties een goed contact ontwikkeld door de dienst van de vice-gouverneur. Dat bevordert een correcte en volledige informatiedoorstroming.

Dat in 2022 een nieuw recordaantal beslissingen werd voorgelegd aan zijn dienst, vindt de heer Jozef Ostyn een positieve tendens. Maar helaas werden ook op andere vlakken records gebroken.

In 603 van de beslissingen die werden voorgelegd, werd de wet gerespecteerd. Dat is dus in 16,1 % van de gevallen. Dat is geen nieuw absoluut laagterecord, want 2020 was nog een fractie slechter, maar het ligt wel in de lijn van een sterk dalende tendens. In 2013 kwam men nog aan 28,2 %. Het spiegelbeeld van die evolutie ziet men in het aantal schorsingen: 2371 in 2022, zijnde 63,5 % van alle beslissingen. Dat is, zowel in absolute aantallen als procentueel, wel een nieuw record.

Er is nog een derde categorie: de getolereerde beslissingen. Dat zijn beslissingen die, hoewel strikt genomen niet in overeenstemming met de wet, door de vice-gouverneur niet geschorst worden. Het betreft hier bijzonder tijdelijke contracten van heel korte duur. In 2022 ging het om 762 beslissingen, of 20,4 % van het totale aantal beslissingen. Die categorie is onderhevig aan schommelingen.

Er zijn grote verschillen tussen de percentages beslissingen waarbij de wet gerespecteerd wordt naargelang het gaat om beslissingen van gemeentebesturen, 28,8 %, of OCMW-besturen, 7,5 %, en naargelang het gaat om statutaire benoemingen, 72,7 %, of contractuele aanwervingen, 8,7 %. Ook tussen individuele gemeenten en OCMW-besturen zijn er verschillen.

De algemene tendens blijft duidelijk negatief. De grote meerderheid van het personeel dat aangeworven wordt in de lokale besturen, beschikt niet over het vereiste taalbrevet, voldoet dus niet aan de wettelijke vereisten en is niet tweetalig, met alle gevolgen van dien voor de dienstverlening.

Het jaarverslag maakt ook melding van het aantal taalbrevetten die de dienst van de vice-gouverneur ontvangt voor personeelsleden die eerder aangeworven werden zonder taalbrevet. Sommige lokale besturen stimuleren hun personeelsleden om zich na hun aanwerving toch nog in regel te stellen en het vereiste taalbrevet te behalen. De vice-gouverneur vindt dat een goede zaak. De tweetaligheidspremies spelen daar ongetwijfeld een positieve rol in, net als initiatieven van diverse overheden om via allerlei initiatieven taallessen aan te bieden. Het

gaat hier echter om heel beperkte aantallen in vergelijking met het totaal van het aantal personeelsleden zonder taalbrevet.

De Bestuursstaalwet bepaalt ook dat de betrekkingen op leidinggevend niveau paritair ingevuld moeten worden door beide taalgroepen. Soortgelijke pariteitsregels gelden ook op Brussels gewestelijk en op federaal niveau in de administratie. Op dat vlak is er een uitgesproken negatieve tendens. In 2022 werd de pariteit op leidinggevend niveau gerespecteerd in twee van de negentien gemeenten en drie van de negentien OCMW-besturen. In 2013 was dat nog het geval in zes van de negentien gemeenten en tien van de negentien OCMW-besturen. De spreker zegt dat hij zich nog kan herinneren dat er in bijna alle gemeentebesturen een goede pariteit heerste en er in bepaalde gemeentebesturen zelfs een overtal aan Nederlandstaligen was.

De negatieve trend lijkt hem bijzonder zorgwekkend. Als men immers van een openbaar bestuur een correcte tweetalige dienstverlening verwacht, denkt hij dat de leidinggevende personen in de administratie daar een belangrijke rol in te spelen hebben.

Het aantal klachten dat hij ontvangt, varieert uiteraard van jaar tot jaar, maar blijft in absolute aantallen heel beperkt. Vroeger schommelde dat altijd rond de tien per jaar. Sinds 2020 is er een duidelijke stijging, met 33 klachten in 2022. De klachten, die uitvoerig toegelicht zijn in het jaarverslag, zijn heel divers en betreffen zowel lokale overheidsdiensten als gewestelijke en federale overheidsdiensten en -bedrijven van allerlei aard. Sommige klachten gaan over details, sommige over bijzonder grove schendingen van de wet.

Men zou geneigd kunnen zijn om uit het beperkte aantal klachten af te leiden dat er eigenlijk geen probleem is. Er zijn volgens de heer Jozef Ostyn ook mensen die dat doen. Maar hij denkt dat het beperkte aantal klachten een symptoom is van diverse problemen. Enerzijds is er de beperkte bekendheid van de Bestuursstaalwet en van de bestaande klachtenprocedures, maar anderzijds is er ook het gevoel dat bij veel burgers overheerst dat het weinig zal uithalen en dus de moeite niet loont. Er is ook de gewenning aan het feit dat men niet altijd op een correcte dienstverlening kan rekenen en men maakt er dus maar het beste van. Nochtans stelt hij vast dat vele, maar helaas niet alle, diensten die hij contacteert in verband met ontvangen klachten, er positief op reageren en effectief proberen eraan te verhelpen. Die klachten hebben dus wel degelijk een belangrijke signaalfunctie.

Weinig mensen kennen de klachtenprocedure, maar toch is er de laatste jaren een stijging geweest van het aantal klachten. De heer Jozef Ostyn heeft daarvoor enkele mogelijke verklaringen. Ten eerste werd vanuit de Vlaamse overheid, via het Steunpunt Taalwetwijzer, eind 2021, begin 2022 een informatiecampagne opgezet om mensen te wijzen op hun rechten, waarbij ook de rol van zijn dienst en van andere diensten in de verf werd gezet. De media besteden ook af en toe aandacht aan de problematiek en aan de rol van zijn dienst in die context, meestal naar aanleiding van een of ander incident, naar aanleiding van de publicatie van het jaarverslag of naar aanleiding van parlementaire vragen, debatten of initiatieven.

Maar een andere voor de hand liggende verklaring kan volgens de spreker zijn dat er gewoon meer inbreuken op de bestuursstaalwetgeving zijn en dat meer burgers dat moeilijk kunnen accepteren. Als men de klachten van de voorbije jaren bekijkt, ziet men dat bepaalde diensten toch wel oververtegenwoordigd zijn en dat sommige gevallen aantonen dat er soms sprake is

van structurele, zelfs bijna ingebouwde en bewuste, inbreuken op de Taalwet. Wanneer men ook vaststelt dat het daarbij soms gaat over overheidsdiensten waarvan de taak er onder meer in bestaat om burgers te sanctioneren voor het begaan van overtredingen, en dat die diensten daarbij zelf bewust en structureel de wet overtreden, dan is dat toch vrij pijnlijk en eigenlijk nefast voor het vertrouwen van de burger in de overheid.

Het jaarverslag eindigt elk jaar met een aantal algemene conclusies over de naleving of niet-naleving van de bestuurstaalwetgeving in de Brusselse lokale besturen en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in het algemeen. Volgens de vice-gouverneur kan men niet anders dan besluiten dat de situatie heel problematisch blijft en in sommige gevallen zelfs verslechtert. Die vaststelling doet niets af aan de inspanningen die verschillende overheden, leidinggevend en veel personeelsleden wel leveren om de burger correct, in zijn taal, te bedienen. Maar daarnaast is er dus het groeiende probleem dat hij geïllustreerd heeft.

Het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad is het enige tweetalige taalgebied van België. Het in de praktijk realiseren van die tweetaligheid in het bestuur op alle niveaus is een grote uitdaging, maar anderzijds ook een zaak van elementair respect voor de wet en een essentieel onderdeel van een kwalitatieve dienstverlening aan de burger en van de rol van Brussel als Hoofdstedelijk Gewest. Dat belangt dus niet alleen de Brusselse lokale en gewestelijke overheden aan, maar evenzeer de federale overheid en de twee grote gemeenschappen van het land. Er is trouwens niet één maatregel of wonderoplossing die de problemen inzake correcte tweetalige dienstverlening kan oplossen. Een fundamentele en duurzame oplossing zal een coherente aanpak vereisen op verschillende domeinen waarvoor diverse overheden bevoegd zijn. Een heel voor de hand liggend domein is bijvoorbeeld het onderwijs. Dat allemaal aanpakken is uiteraard eenvoudiger gezegd dan gedaan.

In afwachting van die fundamentele en duurzame oplossing blijft het noodzakelijk dat er toezicht uitgeoefend wordt en dat burgers die geconfronteerd worden met een schending van de wet en dus van hun rechten, ergens terecht kunnen. Het is in die context dat de vice-gouverneur en zijn medewerkers proberen de taak te vervullen die de wet hun toevertrouwt. Hij stelt dat hij altijd ter beschikking staat van mensen die er meer informatie over willen, en ook voor eventuele vragen, opmerkingen en suggesties van de commissieleden.

2. Bespreking

De heer Karl Vanlouwe (N-VA, Vlaams Parlement) geeft aan dat hij het verslag, zoals elk jaar, gelezen heeft. Hij verwijst naar de woorden van de vice-gouverneur dat er een probleem is met de gebrekkige toepassing van de Taalwet en dat de situatie verslechtert. Hij vindt het opvallend dat een overheid in zijn benoemingsbeleid, gemeentelijk en op het vlak van het OCMW, in 16,1 % van de gevallen de wet respecteert. Het gaat over een sterk dalende tendens, zo zei de vice-gouverneur eerder. Wat de pariteit van de leidinggevend en betreft, heeft de spreker met zijn beperkte ervaring in het verleden vastgesteld dat dat behoorlijk goed verliep, maar ook daar zag de vice-gouverneur een negatieve tendens. Het is een probleem dat al jaren bestaat, maar jaar na jaar ziet men een verslechtering, dat er geen respect of wil is om een wet te doen naleven. In ondemocratische regimes ontstaat dan burgerlijke ongehoorzaamheid. Maar hier stelt hij een politieke ongehoorzaamheid vast van politici die aan de macht zijn. Zo blijft de sanctionerende overheid die de mogelijkheid heeft om de

onwettige beslissingen te vernietigen, nalatig. Het lid zou dat zelfs schuldig verzuim noemen. Men staat een ongelijke behandeling toe. Hij noemt dat zelfs taaldiscriminatie van inwoners die misschien niet tweetalig zijn. Wanneer er in een ander geval een ongelijke behandeling is, is men meestal heel verontwaardigd. Maar in dit geval wordt het afgedaan als een oud zeer en wordt het nergens geagendeerd. Jaar na jaar krijgen de commissieleden het verslag van de vice-gouverneur en de rapporten van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, en die zijn altijd hetzelfde. De heer Karl Vanlouwe ziet vooral een ongelijke behandeling van Nederlandstaligen en Franstaligen en een taaldiscriminatie ten aanzien van Nederlandstaligen in de hoofdstad van een federaal land die tweetalig zou moeten zijn. Hij vermeldt het voorbeeld uit zijn gemeente, waar een ambtenaar zonder taalbrevet benoemd was om GAS-boetes uit te schrijven. Hij deed dat enkel in het Frans, waardoor de boetes dus ongeldig waren, wat ertoe leidde dat de gemeente hoge kosten heeft moeten betalen in een procedure die ze verloren heeft. Dat zou niet gebeurd zijn als de gemeente in het begin een wettige benoeming gedaan had.

De spreker bedankt de vice-gouverneur voor de toelichting en ook voor het werk dat hij jaarlijks doet voor het verslag. Dat is een bijzonder belangrijk officieel document waarin men een evolutie kan zien van de naleving van de taalwetgeving, wat een fundamenteel probleem is in Brussel. Het gaat over een belangrijk onderdeel van het leven van iedere Brusselse Vlaming: de mogelijkheid om in het Nederlands bediend te worden. De wet voorziet dat dus, maar het is blijkbaar niet altijd mogelijk. Het verslag stemt hem niet alleen droevig, maar hij wordt er bijna opstandig van. Hij vindt het alarmerend: wanneer overheden zelf de wet niet naleven, hoe kan men dan aan de burgers vragen om wetten na te leven? Er heeft onlangs een dramatisch verhaal de media gehaald, maar zulke dramatische verhalen gebeuren volgens de heer Karl Vanlouwe dagelijks. Hij stelt dat de Brusselse Regering en de lokale besturen jammer genoeg de ogen sluiten voor die drama's, tot het in een nieuwsluw moment toch ter sprake komt.

De spreker herhaalt dat de gemeenten schuldig verzuim plegen om zich te conformeren aan de taalwetgeving. Men legt die naast zich neer en weigert bijkomende inspanningen te doen om het te verhelpen. Men zegt altijd dat men geen tweetalig personeel vindt, maar hij stelt vast dat het UZ Brussel wel tweetalige dokters, verpleegkundigen en administratief personeel vindt.

Het Vlaams parlementslid vraagt hoe de heer Jozef Ostyn de samenwerking met de lokale besturen evalueert. Ze zijn verplicht om de beslissingen aan hem over te maken. Hij had geen namen van bepaalde gemeenten genoemd, maar de spreker doet dat wel: in de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe komt het OCMW opnieuw al zijn wettelijke verplichtingen niet na. Men zou volgens de spreker een lijst moeten maken van welke gemeenten de verplichtingen niet nakomen.

Hij vraagt ook op welke manier de transparantie verschilt bij de gemeenten en welke acties genomen kunnen worden om de nalatigheid tegen te gaan. Hoe kan men de ongelijke behandeling die Vlamingen en Franstaligen in de hoofdstad ondergaan, eindelijk verhelpen, met de hulp van lokale besturen? Hij erkent dat er besturen zijn die het wel goed doen, maar er zijn ook besturen waar er een manifeste onwil is: Schaarbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe en Ganshoren zijn daar voorbeelden van. Hij vraagt of er bij de vice-gouverneur in 2022 meldingen zijn binnengekomen van niet-aangemelde benoemingen, of hij weet dat men de

wet opnieuw naast zich neerlegt door die personeelsbeslissingen niet eens over te maken. Hoe gaat de vice-gouverneur daarmee om? Soms moet men overheden ook in gebreke stellen, zelfs via een gerechtelijke weg. Men weet bijvoorbeeld dat minister Benjamin Dalle niet mag deelnemen aan het GGC-College, wat manifest in strijd is met de wet. Men stelt vast dat er ook lokale besturen manifest in strijd met de wet bepaalde beslissingen doorvoeren. Als de politieke wil niet bestaat, moet men het volgens Karl Vanlouwe langs gerechtelijke weg afdwingen.

Voorts vraagt hij of de vice-gouverneur ook garanties heeft dat de gegevens vanuit de gemeenten een correct beeld vormen. Als men de wet al niet correct naleeft, waarom zou men dan niet valsspelen en onjuiste cijfers doorgeven? Hij vraagt zich af of die 16 % misschien niet overdreven is en of de cijfers niet gemanipuleerd zijn. Op welke manier kan men dergelijke garanties nog meer afdwingen?

Mevrouw Bianca Debaets (cd&v) had gehoopt dat deze jaarlijkse bijeenkomst betere tijden zou aankondigen, maar daar is volgens haar niet zoveel sprake van als men de cijfers ziet. Ze vindt dat de Brusselse Regering een heel dubbelzinnige houding aanneemt in de kwestie. Eén Brusselse minister heeft zichzelf de titel van ‘minister van Meertaligheid’ gegeven, maar ze constateert dat men het met die meertaligheid of zelfs tweetaligheid niet zo nauw neemt. Er zijn zelfs GGC-Collegeleden die hun bevoegdheid niet uitoefenen en die afstaan aan een Franstalige collega. Zeker in de zorg zou men moeten waken over de tweetaligheid. Daar zouden mensen in elk geval in hun eigen taal geholpen moeten worden, maar heel veel mensen worden dagelijks met het tegendeel geconfronteerd.

Er is een hoorzitting geweest met de directeurs van de Brusselse ziekenhuizen (Parl.St. VI.Parl. 2021-22, nr. 1387/1). Volgens Bianca Debaets verstopt men zich heel vaak achter het feit dat men geen personeel vindt. Er is inderdaad een tekort in de zorg, maar in bepaalde privéziekenhuizen lukt het wel met de tweetalige dienstverlening, terwijl dat in de openbare ziekenhuizen niet zo is. Ze denkt dat de commissieleden die analyse wel delen.

Ze vraagt de vice-gouverneur hoe vaak hij door het VGC-College uitgenodigd is om zijn inzichten te geven zodat zij hun beleid zouden kunnen bijstellen en actie ondernemen.

In het Brussels Parlement is een ordonnantie goedgekeurd om naar een bredere digitalisering van de overheidsdiensten te gaan. Ze ziet daar veel pro's en contra's, want ze gaat ervan uit dat een basisdienstverlening ook nog altijd fysiek moet zijn. Maar misschien kan een digitalisering wel winsten opleveren voor tweetaligheid. Ze vraagt of de gastspreker daar ook potentiële winsten in ziet om de tweetaligheid van de dienstverlening te verbeteren.

Bianca Debaets vindt het opmerkelijk dat er al twee jaar op rij hetzelfde aantal klachten te verwerken was. Hoe is dat te verklaren? Het zou positief zijn als het aantal klachten sterk afneemt.

Ze merkt op dat de Vaste Commissie voor Taaltoezicht losstaat van de werking van de dienst van de vice-gouverneur, maar ze zijn wel actief binnen dezelfde materie. Ze vraagt hoe de heer Jozef Ostyn de samenwerking met die diensten evalueert.

Het klopt dat al de jongeren die in het basis- en secundair onderwijs zitten in de Nederlandstalige scholen in Brussel, tweetalige Brusselaars zullen zijn, aldus Bianca Debaets. Maar volwassen cursisten NT2 beginnen vaak vol goede bedoelingen aan een opleiding omdat ze beseffen dat Nederlands belangrijk is om vooruit te geraken, en lopen dan vast omdat er te weinig oefenkansen zijn in Brussel. Dat is volgens haar een punt waar het VGC-College ook op zou kunnen inspelen door meer oefenkansen te creëren. Ziet de vice-gouverneur daar nog kansen voor het VGC-College?

De heer Jan Laeremans (Vlaams Belang, Vlaams Parlement) bedankt de vice-gouverneur om met weinig mensen een dergelijk rapport op te stellen. Het is frustrerend dat men iedere keer moet herbeginnen, wetend dat men de volgende keer ook geen resultaat zal boeken. Hij vindt het niet normaal dat een schorsing na veertig dagen vervalt als de hogere voogdijoverheid geen beslissing genomen heeft. Normaal gezien zouden er alarmbellen moeten afgaan en maatregelen genomen worden. Voor hem had dat dertig jaar geleden al moeten gebeuren. Het is goed dat de vice-gouverneur de problematiek mathematisch vastlegt, want anders zou ze niet te bewijzen zijn.

Hij stelt vast dat er meer personeelsbeslissingen zijn en dus meer werk voor de vice-gouverneur om dat op te volgen, maar dat hij dat altijd met dezelfde personeelsbezetting moet realiseren. In het rapport van vorig jaar las hij al dat de personeelsbezetting onvoldoende is. Wat is daar al voor gebeurd? Hoe heeft de federale overheid gereageerd? Hij zou verwachten dat de minister ervoor zou zorgen dat de personeelsbezetting toeneemt. Hij wil weten hoeveel mensen er eigenlijk te kort zijn.

De spreker vraagt of de klachtenstijging spoort met de andere meldpunten. Hoe het zit met het overleg tussen de meldpunten? Hij vindt het nodig dat de krachten met bijvoorbeeld de VCT gebundeld worden.

Naast de onwil van de Franstalige politici is de grote oorzaak ook het slechte niveau van het Franstalig onderwijs. Daar zou een brede aanpak voor nodig zijn, had de vice-gouverneur gezegd. De heer Jan Laeremans vindt het onbegrijpelijk dat men na tien jaar taalonderwijs in het Franstalig onderwijs geen correcte zin in het Nederlands kan formuleren. Hij vraagt of de heer Jozef Ostyn al contact gehad heeft met de Franstalige minister van Onderwijs om daarover van gedachten te wisselen.

Hij vraagt vervolgens naar de verwachtingen voor 2024. Hij haalt aan dat de parlementsleden allerlei memoranda voor de volgende legislatuur toegestuurd krijgen en vraagt of de vice-gouverneur ook zo'n memorandum klaar heeft. Het lijkt hem nuttig te zijn voor de volgende regeerperiode dat de heer Jozef Ostyn nog eens goed uitlegt wat er moet gebeuren om de komende ministers in de juiste richting te sturen.

Volgens **de heer Mathias Vanden Borre (N-VA)** lijkt het alsof ze het enkel hebben over cijfers en benoemingen van gemeente- of OCMW-personeel. Daarvan is eigenlijk 16,1 % conform de wet, op zich een onbetamelijk resultaat. Het gaat over publieke overheden die tekortschieten in hun dienstverlening aan de Brusselaar. Als men nauwer inzoomt op de rol van de stad Brussel, ziet men dat ongeveer 42 % van de benoemingen in orde is. Dan is een meerderheid van de benoemingen niet in orde. Dat betekent bijvoorbeeld dat Nederlandstalige kinderen geen sportkampen of Nederlandstalige vakantieopvang aangeboden krijgen door de

stad Brussel. Als men kijkt naar het budget voor het onderwijs van de stad Brussel, gaat een absolute minderheid naar het Nederlandstalig onderwijs. De huidige burgemeester van de stad Brussel doet wel veel investeringen in Nederlandstalig onderwijs, maar men moet teruggaan tot het einde van de 19de eeuw om gelijkaardige investeringen te zien. Ook wat culturele activiteiten betreft, kan men geen gelijkwaardig aanbod voor Nederlandstaligen vinden. De stad Brussel financiert met OCMW-middelen negentien buurthuizen, wat de spreker heel goed vindt, maar als Nederlandstalige kan men daar niet geholpen worden. De stad Brussel is ook aandeelhouder van een groot aantal publieke ziekenhuizen, die per definitie in heel hun werking tweetalig moeten zijn. Maar de spreker hoort niets anders dan schrijnende verhalen van mensen die in een OCMWziekenhuis van de stad Brussel niet in het Nederlands geholpen worden. Ook de wachttijden aan de loketten van de stad Brussel zijn veel langer voor Nederlandstaligen. Op veel identiteitskaarten uitgegeven door de Brusselse gemeenten staat het adres in het Frans, wat in zekere mate impliceert dat men Franstalig is. Dat is niet de keuze van de aanvrager, aldus Mathias Vanden Borre, maar van de ambtenaar aan het loket. Dat leidt ertoe dat een aantal Franstalige partijen cijfers geven waaruit blijkt dat Vlamingen een absolute minoriteit zijn in de hoofdstad.

De heer Mathias Vanden Borre stelt dat de VGC eigenlijk de schade moet beperken voor Nederlandstaligen. De VGC heeft de taak aanvullend beleid te voeren op het gewestbeleid en op de gemeenten. De facto leveren het gewest en de gemeenten veel te weinig diensten aan Nederlandstaligen en dus is de VGC eigenlijk het lokaal bestuur voor Nederlandstaligen geworden.

In het Brussels Parlement werd op 6 februari 2024 een studie van de OECD gepresenteerd die voorstelt om de Vlaamse Gemeenschap te integreren in het gewest. Als men dat zou doen zonder enige garantie op taalrechten voor Nederlandstaligen, betekent dat onvermijdelijk het einde van de rechten voor Nederlandstaligen. Hij wil daar ten sterkste voor waarschuwen. In een aantal programma's van Vlaamse politieke partijen in Brussel staat dat dat de oplossing is, aldus Mathias Vanden Borre. De realisatie van die programma's zou het einde betekenen van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Het raadslid vraagt aan de heer Jozef Ostyn of hij contacten heeft met lokale mandatarissen in Brussel, in de eerste plaats met de Vlaamse schepenen. De lokale besturen hebben een essentiële rol en in elk lokaal bestuur is er minstens één Vlaamse schepen. Hij wil weten of de vice-gouverneur een formeel overlegmoment heeft waarop hij zijn bezorgdheden kan overmaken en aanwijzingen kan geven over hoe het beter kan.

Voorts vraagt hij of de vice-gouverneur eventueel zelf initiatief kan nemen om het thema ook in de Franse Gemeenschapscommissie of in de GGC of in het Parlement van de Franse Gemeenschap te bespreken. Die assemblees, allemaal gevestigd in Brussel, kunnen volgens hem ook een nuttige inbreng hebben.

Wat ontbreekt aan de taak die institutioneel is toebedeeld aan de vice-gouverneur, is de vernietigingsbevoegdheid. Mathias Vanden Borre stelt dat de vice-gouverneur zijn taak heel goed uitvoert, maar hij heeft geen effectieve sanctioneringsbevoegdheid. Hoe staat de heer Jozef Ostyn daartegenover? Het zal geen mirakeloplossing zijn, maar zou het een deel van de oplossing kunnen zijn om besturen effectief te dwingen om hun verantwoordelijkheid op te nemen? Hij vraagt ook of de vice-gouverneur nog aan andere pistes denkt bij een eventuele

verdere staatshervorming waarmee men de rechten van Nederlandstaligen beter kan vrijwaren in de hoofdstad.

Mevrouw Hannelore Goeman (Vooruit, Vlaams Parlement) kan zich voorstellen dat veel van de bevindingen van de heer Jozef Ostyn in lijn liggen met bevindingen in het verleden over de tweetaligheid van de dienstverlening in de gemeenten en OCMW's. Ze haalt aan dat er in de feiten al een weg is afgelegd bij veel gemeentebesturen. Uit de feedback die zij krijgt, blijkt er een verbetering te zijn in de frontoffice. Maar in de backoffice, wanneer men naar een meer gespecialiseerde dienst gaat, moet men het vaak doen met toelichting in het Frans. De Vooruitfractie ontkent ook niet dat er nog altijd een groot probleem is met de tweetaligheid van de dienstverlening in de Brusselse gemeenten en OCMW's, want het is een kwestie van respect om Nederlandstaligen te helpen in hun eigen taal.

De spreker heeft in de vergadering heel veel geklaag gehoord en voorbeelden van wat er fout loopt, maar vindt dat het aan de politici is om na te denken over wat er dan wel moet gebeuren. Als overheid heeft men bijvoorbeeld de optie om premies te geven, wat al gebeurt. Ze vraagt hoe de heer Jozef Ostyn het systeem van premies evalueert. Is het een goede manier om aan tweetaligheid op het niveau van de gemeenten en OCMW's te werken? Anderzijds is er ook de strategie van het bestraffen. Ze vraagt zich af waarom men niet nadenkt over sanctioneringsmechanismes; haar fractie heeft daar geen veto's tegen. Ook daarover zou ze graag de inschatting van de vice-gouverneur horen. Welke sanctioneringsmechanismes ziet hij eventueel?

Maar met het bestraffen van gemeenten en OCMW's is het probleem natuurlijk niet opgelost. Ze wil dat er effectief een tweetalige dienstverlening komt voor de burgers. Er moet actief gewerkt worden aan tweetalig personeel. Voor haar fractie is dat een verantwoordelijkheid van alle overheden. Haar fractie vindt ook al lang dat de veelheid aan overheden in Brussel vereenvoudigd mag worden. De facto is het de GGC die een beleid moet voeren rond tweetalige dienstverlening. Ze weet dat dat budgettair voorzien is, maar hoort graag de feedback van de vice-gouverneur. Men moet het personeel meenemen in een taaltraject en er moet een taalbeleid gevoerd worden zodat mensen Nederlandskundig worden. De gemeenten dragen daar een grote verantwoordelijkheid. Hoe kijkt de vice-gouverneur naar de inspanningen van gemeenten om taalcurssussen te organiseren voor het personeel?

Vlaams Parlements lid Hannelore Goeman wijst erop dat ook de VGC haar verantwoordelijkheid moet nemen. Zij vindt de VGC een goed voorbeeld van een overheid die investeert in Nederlandskundigheid, onder andere met een initiatief als Brede Scholen. Maar ze benadrukt dat ook Vlaanderen verantwoordelijkheid draagt en die te weinig opneemt. Ze vindt het te gemakkelijk om enkel andere overheden de schuld te geven. De echte oplossing voor het probleem is ervoor zorgen dat steeds meer Brusselaars het Nederlands machtig zijn. Voor haar is het echte antwoord dus ervoor zorgen dat er een heel sterk en slagkrachtig Nederlandstalig onderwijs is. Het is geweten dat dat een succes is. Daar zit een heel groot potentieel. Brusselse ouders kijken ook op een totaal andere manier naar het Nederlands dan in het verleden. Maar in de scholen is er een gebrek aan plaatsen. Haar oproep is dan ook vooral een oproep aan de Vlaamse Regering om te blijven investeren in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Men moet ook iets doen aan het lerarentekort, wat in Brussel een heel groot probleem is. Ze stelt dat op dat vlak in de legislatuur 2019-2024 structureel veel te weinig gebeurd is.

De spreker is ook voor het invoeren van taaltesten in Brusselse scholen, maar merkt op dat een test geen oplossing is voor het probleem. Er zijn handen nodig in de klas.

Er moet ook geïnvesteerd worden in meer plaatsen in Nederlandstalige crèches. Het is bijna onmogelijk om daar een plaats te vinden, en zeker geen betaalbare plaats. Er zijn gemeenten die in het kader van wijkcontracten Nederlandstalige gemeentelijke crèches willen openen, maar die botsen dan op de wachtlijsten van Vlaanderen om plaatsen erkend te krijgen. Het is dan nog een geluk dat de VGC daar wel haar verantwoordelijkheid wil nemen, aldus Hannelore Goeman.

Ze denkt dat de commissieleden allemaal hetzelfde willen, namelijk dat Brusselaars die dat willen, in het Nederlands geholpen kunnen worden. Ze is geïnteresseerd in de feedback van de vice-gouverneur over een aantal van de pistes die ze aangebracht heeft. Ze gelooft dat die oplossingen er wel degelijk zijn als elke overheid haar verantwoordelijkheid neemt.

Volgens **de heer Stijn Bex (Groen, Vlaams Parlement)** drukt dit heel belangrijke rapport de commissieleden met de neus op de feiten. Brussel mag dan wel evolueren naar een meertalige regio, hij vindt het essentieel dat het Nederlands zijn legitieme plek behoudt. Het rapport is een van de manieren om dat te monitoren en om maatregelen te nemen.

Hij vraagt de heer Jozef Ostyn hoe de werklust evolueert die hij en zijn team ervaren. Hij wil ook weten in welke mate digitalisering een oplossing kan zijn voor de taaluitdagingen die in Brussel bestaan.

Er is een stijging van de meldingen van de lokale besturen van het aantal dossiers. Op het eerste gezicht lijkt dat positief. Hij vraagt of het ook een relatieve stijging is ten opzichte van het totaal aantal dossiers dat in de lokale besturen behandeld wordt. Zijn er meer aanwervingen en is het dus logisch dat het aantal stijgt, of is er echt een verbetering in de verhouding van dossiers die daadwerkelijk tot bij hem geraken?

Wat betreft de vooropgestelde pariteit bij leidinggevenden, geven de cijfers uit het jaarverslag aan hoeveel gemeente- en OCMW-besturen in orde zijn. De spreker meent dat die cijfers relatief weinig zeggen. Hij ziet dat 25 % van de leidinggevenden toch nog Nederlandstalig zouden zijn. Hij vraagt hoe dat cijfer in zijn globaliteit evolueert gedurende de jaren.

De heer Stijn Bex denkt dat men onvermijdelijk ook in een politieke discussie belandt. Ook de Groenfractie vindt het aanbod aan Nederlandstalige dienstverlening cruciaal. Ze wil absoluut dat daar vooruitgang geboekt wordt. De vice-gouverneur heeft een aantal elementen aangereikt waaruit men ten minste kan afleiden dat er een zeker bewustzijn groeit bij een aantal lokale besturen in de manier waarop ze omgaan met de diensten van de vice-gouverneur, al is het maar in het aantal dossiers dat ze aanmelden. Men ziet ook dat verschillende gemeentebesturen, bijvoorbeeld met het aanbod van het Huis van het Nederlands, gesteund door de VGC, aan de slag gaan met werken rond taal. Dat resulteert in Franstaligen die een Nederlandstalig taalbrevet halen. Het zijn er te weinig, maar men ziet daar toch een stijging, wat goed is.

Hij benadrukt dat het niet zo is dat de Nederlandstalige partijen in het VGC-College op Brussels niveau de ogen sluiten. Bianca Debaets zei dat de Nederlandstalige minister van Gezondheid haar verantwoordelijkheid niet neemt, maar tegelijkertijd wordt er tot ver in het buitenland gelachen met het feit dat men in België met negen ministers van Volksgezondheid de coronacrisis moest bestrijden en dat dat veel te veel is. Hij verduidelijkt dat ze er in Brussel voor gezorgd hebben dat één minister het commando heeft, maar dat de andere, de Nederlandstalige minister, dat vanuit de tweede lijn sterk opvolgt. Ze kunnen daarover van mening verschillen, maar hij vraagt hoe de N-VA dat probleem wil aanpakken.

De heer Stijn Bex stelt dat men geen extra personeel kan decreteren. Dat geldt zowel voor de lokale besturen als voor de ziekenhuizen. De oplossing die sommige partijen naar voren schuiven, is om al de onwettige benoemingen te vernietigen en ziekenhuizen die niet wettelijk werken, hun erkenning af te nemen. Daar kan de Groenfractie niet in meegaan. Als men dat van vandaag op morgen doet, zal men de dienstverlening voor de Brusselaars en voor de Nederlandstalige Brusselaars niet verbeteren. Het zal een stapsgewijze aanpak moeten zijn; het beleid zal op veel niveaus gevoerd moeten worden. Men moet de lokale besturen daarin meekrijgen. Hij geeft Hannelore Goeman gelijk: de Vlaamse Gemeenschap moet haar verantwoordelijkheid blijven opnemen. Het moet een samenspel van actoren zijn. De Brusselnorm zegt nog altijd dat men een aanbod wil bieden aan 30 % van de Brusselaars, terwijl er vandaag 20 % van de Brusselse jongeren in het Nederlandstalig onderwijs zit. Men moet daar nog ambitieuzer in zijn en er ook voor zorgen dat er voldoende sterke leerkrachten voor de klas staan. Hij vindt het nogal gemakkelijk om te zeggen dat de gemeenten of de ziekenhuizen het moeten oplossen en dat ze personeel zullen vinden als ze willen. Hij vraagt zich af hoe het dan zit met het onderwijs waar veel nood is aan sterke leerkrachten en waar de problematiek ook heel groot is. Daar heeft hij niets over gehoord. Als het zo gemakkelijk op te lossen is, vraagt hij om het dan ook op te lossen voor het Nederlandstalig onderwijs. Maar het antwoord zal natuurlijk zijn dat het allemaal niet zo eenvoudig is. Dat is nu eenmaal de uitdaging waarmee men in Brussel geconfronteerd wordt, sterker dan in andere grootstedelijke regio's in Vlaanderen.

De heer Stijn Bex meent dat men samen aan het thema moet blijven werken. Op sommige punten is er achteruitgang, op sommige punten is er vooruitgang. Hij stelt dat de weg nog moeilijk zal zijn, maar dat Groen er overal aan zal blijven werken waar ze bestuursverantwoordelijkheden opnemen.

Mevrouw Els Rochette, voorzitter, gaat vooral in op de vijf hoofdthema's van het rapport van de heer Jozef Ostyn.

Eerst was er een positieve noot: de informatiedoorstroming is enorm verbeterd ten opzichte van de voorgaande jaren. Ze vindt het goed dat de positieve zaken ook belicht worden. De goede wil van de gemeente- en OCMW-besturen is alvast een stap in de goede richting.

Dat slechts in 16,1 % van de gevallen de taalwetgeving effectief wordt nageleefd, vindt ze schrijnend. Het is absoluut onaanvaardbaar dat dat nog steeds een dalende tendens is, ook al weet men dat veel besturen moeite doen om tweetalig personeel aan te werven of om mensen op de werkvloer de tweetaligheid bij te brengen. Ze vraagt of de gastspreker een zicht heeft op de redenen voor die daling. Gebeurt er onderzoek naar? Heeft het ermee te maken dat het tout court moeilijk is om die vacatures in te vullen? Kan het te maken hebben met een

loonverschil tussen Brusselse lokale besturen en OCMW's en de Rand, waardoor tweetaligen misschien geneigd zijn om uit te wijken buiten Brussel?

In 2022 waren er slechts 118 nagestuurde taalbrevetten. Dat is heel weinig. Er is een grote populatie van nieuwkomers in Brussel, mensen die vaak de twee landstalen nog moeten leren. Het is begrijpelijk dat ze die kans krijgen op de werkvloer, maar dat het taalbrevet slechts in 118 gevallen behaald wordt, lijkt haar toch weinig. Ze vraagt of die 118 nagestuurde taalbrevetten uit dezelfde lokale besturen of OCMW's komen. Gaat het over de lokale besturen of OCMW's die bijvoorbeeld inzetten op taalcoaches of extra vrije tijd om lessen te volgen? Ze wil weten welke formules werken binnen de lokale besturen en OCMW's. Maken lokale besturen of OCMW's gebruik van coaches op de werkvloer of is dat geen onderwerp van het rapport van de vice-gouverneur?

De pariteit op leidinggevend niveau stemt haar wel enorm pessimistisch: slechts bij drie OCMW's en bij twee gemeentebesturen. Daar kan men niet meer zeggen dat het is omdat veel nieuwkomers aangeworven worden. De leidinggevenden zijn vaak hoger opgeleide mensen of mensen met ervaring opgedaan in andere werkdomeinen. Het is schrijnend omdat die mensen net een voorbeeldfunctie hebben. Vanuit het politieke niveau moet men bekijken hoe daaraan verholpen kan worden. Als leidinggevenden tweetalig zijn, heeft dat effect op de mensen die aangeworven worden.

33 klachten is niet zo veel. De vice-gouverneur gaf zelf een aantal verklaringen hoe dat komt. Als ze hoort dat de gecontacteerde diensten daarna positief reageren en proberen te remediëren, denkt ze dat het wel zin heeft om die klachten in te dienen. Ze vraagt zich af hoe men mensen kan motiveren of procedures gemakkelijker maken, waardoor er meer klachten komen. Dat lijkt haar een goede piste om te bekijken. Ze vraagt de vice-gouverneur of hij al klachten heeft doorgekregen van de Brusselse ombudsvrouw. Misschien kan daarmee ook samengewerkt worden.

Ze is het eens met de conclusie dat de situatie problematisch blijft. Hannelore Goeman vestigde voor Vooruit al de aandacht op het belang van het onderwijs. Wat de coherente aanpak betreft die nodig is op verschillende domeinen, vraagt ze zich af of de heer Jozef Ostyn reacties heeft gekregen van de Brusselse ministers aan wie hij het jaarverslag heeft bezorgd.

In verband met het belang van het onderwijs is de spreker positief gestemd over de Franstalige kant. Ze heeft minister van Onderwijs van de Federatie Wallonië-Brussel Caroline Désir gehoord over al de hervormingen die zij stapsgewijs doorvoert in het Franstalig onderwijs en heeft de indruk dat ze daar op de goede weg zitten. Ze erkennen het belang van kennis van het Nederlands binnen Brussel heel erg. Ze heeft goede hoop voor de tweetaligheid in de toekomst. Ook het aantal plaatsen dat erbij komt in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is veelbelovend voor de toekomst.

De heer Jozef Ostyn merkt op dat verschillende leden een aantal politieke beschouwingen gemaakt hebben. Hij kan daar niet op ingaan aangezien dat zijn rol niet is.

Hij heeft in het begin van zijn uitzetting even stilgestaan bij zijn rol als vice-gouverneur, op wie hij toezicht uitoefent en op wie niet. Er is door verschillende aanwezigen verwezen

naar ministers allerhande. Als vice-gouverneur oefent hij toezicht uit op lokale besturen, maar uiteraard niet op het functioneren van ministers, want daar bestaan parlementen voor. Het is dus niet aan hem om zich uit te spreken over of toezicht uit te oefenen op de wijze waarop een of andere minister zijn verantwoordelijkheid uitoefent.

Hij gaat in op de vragen van de heren Jan Laeremans en Stijn Bex over het harde werk en of dat nog lukt met het team en de middelen. Hij stelt dat het een uitdaging is. Het is inderdaad een beperkt team. Zijn medewerkers zijn allemaal gedetacheerde medewerkers van de FOD Binnenlandse Zaken, die multi-inzetbaar zijn. Voorlopig lukt dat dus wel, maar zodra er iemand wegvalt, is er een probleem. Hij is in constante dialoog met de federale minister van Binnenlandse Zaken, die aandacht heeft voor de materie. Omdat hij fysiek gehuisvest wordt door de FOD Binnenlandse Zaken, kan hij ook een beroep doen op een aantal medewerkers van andere diensten, bijvoorbeeld voor ICT en GDPR.

Er waren vragen over de samenwerking met de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Door een gelukkig toeval zit hij in hetzelfde gebouw als de VCT. Hij kent de voorzitter ervan ook heel goed. De samenwerking verloopt dus heel goed. De VCT heeft uiteraard een andere, veel ruimere taak dan de zijne, maar het is geen geheim dat ze regelmatig overleggen. Bij het binnenkomen van een klacht moet hij eerst beoordelen of die klacht ontvankelijk en gegrond is. Daarvoor baseert hij zich onder andere op de jurisprudentie van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht. Veel van de uitspraken van de VCT zijn ook te consulteren op haar website.

Men vroeg ook naar de reden waarom er meer beslissingen voorgelegd worden. Dat komt voornamelijk door de betere informatiedoorstroming.

Er was ook gevraagd hoe het contact met de lokale administraties en diensten is. Hij geeft aan dat dat varieert van gemeente tot gemeente. Zij investeren daar tijd in. Hij heeft zelfs aan sommige personeelsdirecties van lokale administraties al vormingen gegeven. Een van de zaken waar hij op aandringt bij lokale besturen is om mensen die aangeworven zijn zonder taalbrevet, aan te moedigen om dat toch nog te behalen. Bij Franstaligen zijn er heel veel mensen die indertijd gelezen hebben dat dat een verschrikkelijk taalexamen is, terwijl dat helemaal niet waar is. Men moet de mensen ook een beetje over de drempel helpen. Sommige lokale besturen nemen in de beslissingen die ze voorleggen ook een paragraaf op dat het betrokken personeelslid geacht wordt het taalbrevet nog te behalen. Vaak blijft dat gewoon bij een formulering, maar een jaar eerder heeft hij in een beslissing van een gemeentebestuur voor het eerst gelezen dat men het personeelslid ingeschreven had voor het taalexamen. Hij denkt dat men op dat vlak wat meer proactief kan zijn.

Een andere vraag was of hij contact opneemt met lokale mandatarissen of de Vlaamse schepenen om hen te motiveren. Hij haalt aan dat de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie hem ooit uitgenodigd heeft op een conferentie van Vlaamse schepenen en OCMW-voorzitters, waar hij een uiteenzetting gegeven heeft. Als hij klachten heeft over bepaalde diensten, neemt hij in principe contact op met de leidinggevend ambtenaar van de dienst in kwestie. Maar in sommige gevallen zal hij ook de burgemeester, de OCMW-voorzitter of een bevoegde schepen aanschrijven, of soms ook een minister, om te wijzen op een disfunctie in een bepaalde dienst. Hij heeft dus wel degelijk veel contact met hen, maar ongetwijfeld zou dat nog meer kunnen zijn.

Sommige commissieleden vroegen ook of digitalisering een deel van de oplossing kan zijn. De heer Jozef Ostyn geeft aan dat hij dat vroeger ook dacht, maar dat het niet zo eenvoudig is. Digitalisering *an sich* lost niets op. Hij heeft moeten vaststellen dat digitalisering nieuwe problemen creëert. Als digitalisering bijvoorbeeld als default heeft om het Frans te gebruiken, staat men nog niet verder. Zo waren er problemen met de aflevering van identiteitskaarten en rijbewijzen – waarbij het taalgebruik van de ingelogde ambtenaar doorslaggevend is. Hij heeft de federale minister van Binnenlandse Zaken aangeschreven om dat te laten onderzoeken.

Mevrouw Hannelore Goeman en andere commissieleden hadden de vraag of de taalpremies iets opleveren. De vice-gouverneur had daar in het verleden veel hoop op gesteld. Hij denkt dat die nog altijd een positief effect hebben, maar dat effect is heel beperkt. Hij meent dus dat het zonder sanctionering niet zal werken. Of hijzelf vernietigingsbevoegdheid moet hebben? Op zich is hij daar niet tegen, maar er is volgens hem niet één wonderoplossing. Bij een eventuele wijziging van de bestuurstaalwetgeving zou een essentieel element moeten zijn dat men het toezicht en de afdwingbaarheid effectiever maakt, maar het finale doel van de bestuurstaalwetgeving is niet om zoveel mogelijk personeelsbeslissingen te vernietigen, maar om ervoor te zorgen dat de burger in zijn taal bediend wordt.

Wat het onderwijs betreft, is het zo dat van de Brusselse leerlingen die aan Franstalige kant afstuderen in het secundair onderwijs, iets minder dan 8 % Nederlands kent. De verklaring daarvoor is dat er in het Franstalig onderwijs steeds minder, tot bijna geen, leerkrachten Nederlands zijn. Een oplossing zou volgens de spreker kunnen zijn om Frans- of anderstalige leerlingen die afstuderen in het Nederlandstalig secundair onderwijs en die meestal hogere studies aanvatten in het Franstalig onderwijs, aan te moedigen om voor leerkracht Nederlands te studeren. Hij geeft mee dat hij nog niet de kans had om zijn suggestie mee te delen aan minister van Onderwijs van de Federatie Wallonië-Brussel Caroline Désir, maar wel aan andere ministers.

De heer Jozef Ostyn verduidelijkt dat het VGC-College niet bevoegd is voor de bestuurstaalwetgeving in Brussel-Hoofdstad, en ook de Brusselse Regering niet. Voor de taalwetgeving zelf is enkel de federale wetgever bevoegd. Hij heeft wel af en toe contact met verschillende ministers over de problemen die zich voordoen, ook met Franstalige ministers.

De vice-gouverneur antwoordt op de vraag van de heer Karl Vanlouwe dat hij geen zicht heeft op hoeveel personeelsbeslissingen niet voorgelegd worden. Hij zegt dat de gegevens meestal wel correct zijn, maar het is een pijnpunt dat de 38 lokale besturen hun personeelsbeslissingen allemaal op een andere wijze opstellen.

Er werd gevraagd hoe men het toezicht effectiever kan maken. Dat zou kunnen als er meer zou kunnen worden opgetreden. Hij pleit er ook voor dat de gewestelijke voogdij zou optreden ten aanzien van het ene OCMW-bestuur dat weigert zijn beslissingen door te sturen.

Dat het aantal klachten stijgt, is het gevolg van verschillende factoren volgens de spreker. Een klacht indienen is voor hem zinvol, want het signaleert dat er problemen zijn. Hij wil duidelijk stellen dat er ook instellingen zijn die zich absoluut niets aantrekken van de klachten die hij overmaakt.

Hij heeft nog geen contact gehad met de Brusselse ombudsvrouw, antwoordt hij aan Els Rochette. Die is ook nog niet zo lang in dienst. Hij had wel contact met sommige ombudsmensen van lokale besturen, maar de meeste ombudsdiensten hebben de neiging om bij taalklachten door te verwijzen naar andere diensten.

De vice-gouverneur geeft ook de suggestie om aan alle afstuderende leerlingen in het Brusselse leerplichtonderwijs voor te stellen om mee te doen aan het examen voor het behalen van het taalbrevet. Het is helemaal geen verschrikkelijk moeilijk examen en het is digitaal te regelen. Natuurlijk moet iemand daar wel de kosten voor dragen.

Hij had de vraag gekregen van de heer Jan Laeremans of hij van plan is om een memorandum te schrijven voor de verkiezingen. Hij vindt dat wel een interessant idee, maar hij zal zich daar toch van onthouden. Zijn jaarverslag an sich brengt immers al een aantal dingen aan. Als men ooit de bestuurstaalwetgeving uit 1966 wil aanpassen, moet men dat globaal doen. Die wetgeving bestaat uit een heel complex evenwicht van allerlei zaken. De bestuurstaalwetgeving enkel voor Brussel aanpassen, is volgens hem een dom idee. In die globale aanpak zitten zowel modernisering, aanpassingen, andere systemen als het effectiever maken van toezicht.

De heer Karl Vanlouwe (N-VA, Vlaams Parlement) vindt de suggestie van een memorandum ook een goed idee. Zelfs administraties maken memoranda naar aanleiding van de verkiezingen.

Ook de vice-gouverneur vernietigingsbevoegdheid toekennen, vindt hij een goed idee. Maar als de gewestelijke voogdijoverheid haar wettelijke opdracht zou uitvoeren, moet de wet uiteraard niet worden aangepast.

Hij stelt dat de tweetalige leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs zitten, maar 70 tot 75 % van de leerlingen zijn dus niet tweetalig. Hij heeft gehoord over de inspanningen van minister Caroline Désir, maar in een interview uit 1996 beloofde voormalig minister van Onderwijs van de Franse Gemeenschap Laurette Onkelinx al dat de leerlingen in het Franstalig onderwijs tegen 2001 tweetalig zouden zijn. Men stelt vast dat in 2024 slechts 8 % van de leerlingen uit het Franstalig onderwijs tweetalig is. Hij pleit dus voor het belang van tweetaligheid in Brussel.

Hij hoopt dat men ook in de commissies in het Brussels Parlement en de Verenigde Vergadering van de GGC die rapporten eens zou bespreken. Hij wil de visie kennen van de Franstalige collega's. Hoe denkt men er daar over dat een wet voortdurend wordt miskend? Hij gelooft dat men niet op de Franstalige collega's kan rekenen, maar hij verwacht dat de Vlaamse ministers in de Brusselse Regering wel zouden reageren. Hij vraagt aan de heer Jozef Ostyn wat de reactie van de Brusselse Regering is wanneer hij zijn rapport overmaakt.

De spreker ziet ook dat digitalisering een probleem inhoudt, onder andere door zogenaamde bugs in de informaticasystemen.

Hij merkt nogmaals op dat het UZ Brussel wel tweetalig personeel vindt, terwijl dat in andere ziekenhuizen niet mogelijk is en vraagt zich af of daar iets anders meespeelt. Misschien is er sprake van onwil.

Een tweetaligheidsattest op het einde van het secundair onderwijs vindt hij een goede suggestie. Maar daarvoor moet men ook het Franstalig en het Nederlandstalig onderwijs meekrijgen.

De spreker heeft de vice-gouverneur ook horen pleiten voor sancties. Als de politieke wil er niet is, moet er misschien een sanctie opgelegd worden. Hij heeft de indruk dat de Brusselse besturen en de Brusselse Regering hardleers zijn.

Hij vraagt ten slotte aan de heer Jozef Ostyn welke instellingen zich niets aantrekken van de klachten.

De heer Stijn Bex (Groen, Vlaams Parlement) meent dat de heer Karl Vanlouwe het verslag blijkbaar nog niet grondig doorgenomen heeft.

Hij heeft een aantal heel interessante suggesties gehoord van de vice-gouverneur. Voor hem moet hij daar geen extra memorandum voor schrijven. De suggesties moeten zeker worden meegenomen in toekomstige besprekingen.

Hij stelt ironisch dat het allemaal in een vingerknip opgelost was toen de heer Jan Jambon vijf jaar lang federaal minister van Binnenlandse Zaken was en toen mevrouw Brigitte Grouwels en daarna mevrouw Bianca Debaets minister waren in de Brusselse Regering. Dat was in feite helemaal niet het geval. Hij ziet een duidelijke ambitie bij de N-VA om Brussel mee te besturen. Hij vraagt zich dan ook af hoe dat in een vingerknip opgelost zal worden in de volgende legislatuur. Groen wil daar zeker het gesprek over aangaan, maar vindt dat men soms ook stapsgewijs moet vooruitgaan en vooral de eigen verantwoordelijkheid moet opnemen.

Mevrouw Hannelore Goeman (Vooruit, Vlaams Parlement) heeft verwijzingen naar de jaren negentig gehoord, maar stelt vast dat er in de legislatuur 2019-2024 een Vlaams-nationalistische Vlaamse minister van Onderwijs is die beweert een prioriteit te maken van de kennis van het Nederlands, maar tegelijkertijd geen beleid voert om dat mogelijk te maken. Daardoor gaat het ook in de Nederlandstalige scholen van kwaad naar erger. Het invoeren van een test lost volgens haar het probleem niet op. Er zijn niet genoeg leerkrachten in de scholen, leerlingen hebben soms maandenlang geen leraar Nederlands. Er wordt daar dus gespeeld met het aanwezige potentieel.

Ze is het ermee eens dat ook het Franstalig onderwijs een extra inspanning moet leveren om leerlingen de tweede landstaal aan te leren. Ze ziet die ambitie ook aan Franstalige kant, maar ook daar is het moeilijk om leerkrachten Nederlands te vinden. De oplossing is volgens haar om ervoor te zorgen dat leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs coaching- en ondersteuningsprogramma's krijgen en aangemoedigd worden om te kiezen voor een lerarenopleiding in het Nederlands. De suggestie om leerlingen aan het einde van het secundair onderwijs het taalbrevet te laten behalen, vindt ze heel goed.

De heer Mathias Vanden Borre (N-VA) onthoudt de creatieve oplossingen die de vice-gouverneur voorstelde, maar hij ziet steeds het gebrek aan politieke wil. Om het debat eerlijk te voeren en aan oplossingen te werken, is volgens hem een mentaliteitswijziging nodig. Hij

stelt dat de N-VA een heel duidelijk programma heeft en heel consequent geformuleerde oplossingen naar voren schuift. Hij merkt op dat Vooruit al dertig jaar in de Brusselse Regering zit en onafgebroken in veel lokale besturen. Hij hoort dat zijn fractie rechtstreeks aangesproken wordt door andere commissieleden. Om een mentaliteitswijziging te verkrijgen, moet men volgens hem absoluut inzetten op de suggestie van de vice-gouverneur dat het zonder sanctie niet zal werken.

Mevrouw Mercedes Van Volcem, voorzitter van de commissie, wijst de heer Mathias Vanden Borre erop dat het een hoorzitting is met vragen aan de vice-gouverneur en geen debat. Indien men er nadien een debat over wil houden, moet men een interpellatie indienen.

De heer Jozef Ostyn verduidelijkt dat hij zijn suggestie in verband met het taalbrevet op het einde van het secundair onderwijs ziet als een facultatieve mogelijkheid. Hij suggereert geenszins een extra verplichting.

Met het zoeken onder Frans- en anderstalige leerlingen in het Nederlandstalig leerplichtonderwijs naar toekomstige leerkrachten voor het Franstalig onderwijs, bedoelde hij Frans- en anderstaligen die uiteindelijk in het Franstalig hoger onderwijs voor leerkracht Nederlands gaan studeren. Een van de problemen is dat de meeste opleidingen voor leerkracht Nederlands in het Franstalig onderwijs in Brussel afgeschaft zijn.

Op de vraag van de heer Karl Vanlouwe antwoordt de vice-gouverneur dat alle klachten geanonimiseerd zijn wat de klager betreft, maar er wordt volledig weergegeven wat hij ermee gedaan heeft en eveneens of hij antwoord gekregen heeft of niet. Het concrete voorbeeld waarnaar gevraagd werd, was het Gewestelijk Parkeeragentschap parking.brussels, dat in de voorgaande jaren voor een heel groot aandeel van de klachten instond. Hij kreeg er bijna nooit antwoord van, al is er een kleine verbetering. Sinds de heer Jozef Ostyn vice-gouverneur is, heeft hij geen andere instelling gekend die blijk gaf van zo'n onbeschoftheid, gebrek aan professionalisme en totale minachting voor de burger en voor de wet. Hij heeft daar het kabinet van de betrokken voogdijminister ook over ingelicht, die daar een aantal stappen rond ondernomen heeft. Welke stappen dat zijn, kan hij niet zeggen. Er zijn daar dus soms echt structurele problemen. Ook over politiezones zijn er veel klachten, maar van de politiezones krijgt hij altijd antwoord en daar wordt soms ook disciplinair opgetreden. De heer Jozef Ostyn meent zo zowel de positieve als de negatieve kanten belicht te hebben.

De verslaggevers,
Mathias VANDEN BORRE
Stijn BEX

De voorzitter,
Els ROCHETTE

Gebruikte afkortingen

GDPR	General Data Protection Regulation
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
NT2	Nederlands als tweede taal
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
UZ Brussel	Universitair Ziekenhuis Brussel
VCT	Vaste Commissie voor Taaltoezicht
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie